

Sufinansiraju
Evropska unija

Sufinansiraju Švedska
agencija za međunarodnu
saradnju za razvoj

Sweden
Sverige

SAŽETAK METODOLOGIJE

RODNA ANALIZA NEFORMALNE EKONOMIJE NA KOSOVU

PREDGOVOR

Kako je Vlada Kosova posmatrala, neformalna ekonomija nastavlja da negativno utiče na budžetske prihode Kosova, nepravednu konkurenciju i nedeklarisano zapošljavanje (zapošljavanje na crno).¹ Iako neke politike teže tome da tretiraju neformalnost², nijedna od njih nije u dovoljnoj meri zasnovana na rodnoj analizi. U međuvremenu, Vlada Kosova se obavezala da će primeniti Ocene rodnog uticaja koje će informisati zakone, politike i programe³. Evropska unija (EU) se takođe obavezala da će podržati razvoj rodni analiza u specifičnim sektorima kako bi se informisala svoja programiranja u [Trećem rodnom akcionom planu EU](#).⁴ Zaista, Kosovu nedostaju tačni podaci o rodni razlikama u obuhvaćenosti u neformalnu ekonomiju i korišćenju vremena. Rodna analiza je od suštinskog značaja za informisanje vladinih zakona, politika i programa radi tretiranja problema neformalne ekonomije i podsticanja sveobuhvatnog ekonomskog rasta obezbeđivanjem pristupa koji ne izaziva štetu. Konkretno, ovo istraživanje teži da informiše vladine strategije koje se bave neformalnom ekonomijom i druge strategije ekonomskog razvoja, posebno težeći ispunjenju kriterijuma za članstvo u EU i ublažavanju efekata pandemije COVID-19.

Mreža žena Kosova (MŽK) je deo Regionalne koalicije za rodnu ravnopravnost u procesu pristupanja EU (EQUAPRO), koju sufinansiraju EU i Švedska agencija za međunarodnu saradnju za razvoj (Sida). Akcija, koju sprovodi ova koalicija, obuhvata saradnju sa EU i vladinim zainteresovanim stranama za vršenje rodni analiza u sektorima u kojima nema dovoljno analiza, u pravcu sprovođenja III rodni akcionog plana (GAP III) i programskih informacija koje podržava EU. Konsultacije sa zainteresovanim stranama iz EU i vlade naglasile su da je neformalna ekonomija oblast u kojoj je rodna analiza hitno potrebna, posebno da bi se informisale o konstantnim zakonskim reformama i reformama politika. Stoga, u duhu obaveza GAP III o koordinaciji, EU, Sida i Organizacija Ujedinjenih nacija za hranu i poljoprivredu (FAO) su se složili da udruže resurse kako bi podržali „Rodnu analizu neformalne ekonomije na Kosovu“ koja je veoma neophodna. EU i Sida finansiraju istraživanje uopšte, uključujući anketu urbanih domaćinstava, dok FAO finansira anketu ruralni domaćinstava kao deo svoje šire podrške MŽK-u za „Posebnu procenu digitalne poljoprivrede, roda i omladine na ruralnom Kosovu za ekonomsku sveobuhvatnost“. Pitanja koja se postavljaju u vezi sa neformalnom ekonomijom u gradskim i seoskim domaćinstvima biće postavljena na isti način, koristeći istu metodologiju, omogućavajući uporedivost. Opšti cilj obe rodne analize je da podrži Vladu Kosova, FAO i EU tako

¹ Kancelarija premijera, [Nacionalna razvojna strategija 2016-2021](#), 2016, 27. strana.

² Ministarstvo finansija [Nacionalna strategija Republike Kosovo za sprečavanje i borbu protiv neformalne ekonomije, pranja novca, finansiranja terorizma i finansijskog kriminala 2019-2023](#); 2019; Kancelarija premijera: Kosovska agencija za statistike [Program o zvaničnim statistikama \(2018-2022\)](#)

2017; Vlada Kosova [Program ekonomske reforme 2020-2022](#); 2020-

³ Kancelarija premijera [Strategija i akcioni plan za bolje regulative 2.0 za Kosovo 2017-2021](#).

⁴ Savet Evropske unije [Radni dokument osoblja Komisije, program ekonomske reforme Kosova \(2019-2021\)](#), Ocena Komisije 2019.

što će obezbediti neophodnu rodnu analizu koja može da informiše zakone, politike i programe radi tretiranja neformalne ekonomije i podržavanja ekonomske sveobuhvatnosti, oblastima.

METODOLOGIJA

U ovom istraživanju, „neformalna ekonomija“, poznata i kao „siva ekonomija“ ili „ekonomija u senci“, odnosi se na sve ekonomske aktivnosti koje obavljaju radnici koje nisu pokrivena ili su nedovoljno pokrivena formalnim sporazumima. Međunarodna organizacija rada definiše neformalni sektor kao sektor u kome se radni odnosi zasnivaju prvenstveno na slučajnom zaposlenju, zasnovanim na porodičnim vezama ili ličnim i društvenim odnosima umesto ugovornih sporazuma sa formalnim garancijama. Ovo uključuje poslove, kako u formalnom, tako i u neformalnom sektoru, u preduzećima i u domaćinstvu.

Istraživačka pitanja

Opšte istraživačko pitanje je: Kako se menja uključivanje različitih žena i muškaraca u neformalnu ekonomiju? Ključna potpitanja uključuju:

- U kojoj meri pravni i politički okvir tretiraju neformalnu ekonomiju, uključujući pristup rodne transformacije, i kako se to može poboljšati?
- Koje su različite percepcije žena i muškaraca u pogledu neformalne ekonomije?
- Kako različite žene i muškarci koriste svoje plaćeno i neplaćeno radno vreme, kao i društvene, lične i građanske aktivnosti u seoskim i urbanim domaćinstvima?
- Kako je CPVID-19 uticao na aktivnosti proizvodnje i generisanja prihoda na nivou domaćinstava, posebno u vezi sa neformalnom ekonomijom?
- Koje bi mogle biti strategije za tretiranje neformalne ekonomije koristeći rodno-transformativni pristup?

Metode istraživanja i izvori podataka

U istraživanju će se koristiti mešovite metode koje doprinose validnosti nalaza kroz triangulaciju istraživača i nalaza koji proizilaze iz upotrebe različitih metoda i izvora podataka. Metode će uključivati:

- Pregled postojeće literature, podataka i institucionalnih statistika.
- Fokus grupe sprovedene sa različitim ženama i muškarcima u različitim geografskim regionima.
- Reprezentativna anketa domaćinstava širom Kosova koristeći višestepeni slučajni uzorak sa 1.603 domaćinstva širom Kosova, uključujući žene i muškarce svih nacionalnosti iz 38 opština na Kosovu. U anketi će se koristiti pitanja Evrostata i Evropskog instituta za rodnu ravnopravnost u vezi sa korišćenjem vremena i rada, zapošljavanjem, zdravljem i bezbednošću na radu, omogućavajući tako poređenje sa drugim zemljama.
- Dubinski intervjui sa različitim ženama i muškarcima, uključujući intervjue ključnih informatora; relevantni zvaničnici na lokalnom i nacionalnom nivou, organizacije civilnog društva i priznati stručnjaci.

Anketa će se okončati u martu 2022. godine, rodnom analizom o poljoprivredi koja će biti završena u junu i rodnom analizom o neformalnoj ekonomiji, koja će biti završena u jesen 2022. godine.

KONTAKT

Za više informacija o ovim rodnom analizama ili potpunim metodologijama, molimo vas kontaktirajte Nicole Farnsworth, direktorku programa i rukovodioca istraživanja pri MŽK-u: nicole@womensnetwork.org